

Sygn. akt II Ka 445/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Grażyna Artymiak (spr.)

Sędziowie: SSO Piotr Popek

SSR del. do SO Anna Romańska

Protokolant: st.sekretarz sądowy Ewa Gronko

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie - Mariusza Kowala

i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej A. C.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 września 2013 r.

sprawy oskarżonego **M. S.**

o przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

z dnia 29 maja 2013 r., sygnatura akt II K 1328/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 445/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 września 2013r.

Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 29 maja 2013 r., w sprawie o sygn. akt II K 1328/12, uznał oskarżonego M. S. za winnego popełnienia czynu zabronionego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk polegającego na tym, że oskarżony w okresie od bliżej nieustalonego dnia 2005r. do dnia 30 listopada 2005r. w R., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził A. C. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem polegającego na tym, że w dniu 4 sierpnia 2005r. nabyła ona w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej samochód marki J. (...) o numerze VIN (...) za cenę 12 000 dolarów amerykańskich, który następnie w dniu 25 sierpnia 2005r. wysyłając do Polski przekazała oskarżonemu w celu odsprzedaży, ponosząc koszty wysyłki w wysokości 500 dolarów amerykańskich oraz w dniu 15 listopada 2005r. nabyła w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej samochód marki J. (...) o numerze VIN (...) za cenę 12 000 dolarów amerykańskich, który następnie w dniu 30 listopada 2005r. wysyłając do Polski przekazała oskarżonemu w celu odsprzedaży, ponosząc koszty wysyłki w wysokości 500 dolarów amerykańskich, za pomocą wprowadzenia jej w błąd, co do możliwości uzyskania za sprzedaż tych samochodów na terenie Polski trzykrotnej ceny ich zakupu i zamiaru

przekazania A. C. poniesionych przez nią kosztów zakupu i wysłania do Polski wyżej wymienionych samochodów, powodując stratę w wysokości łącznej 25 000 dolarów amerykańskich na szkodę A. C..

Za tak przypisany czyn, na podstawie art. 286 § 1 kk, Sąd skazał oskarżonego M. S. na karę 2 lat pozbawienia wolności. Jednocześnie na podstawie art. 33 § 2 kk Sąd wymierzył oskarżonemu grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł.

Na podstawie art. 69 § 1 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk Sąd wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego M. S. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat.

Jednocześnie Sąd, na podstawie art. 46 § 1 kk, orzekł wobec oskarżonego M. S. środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej A. C. kwoty 25 000 dolarów amerykańskich.

Rozstrzygając o kosztach procesu, na podstawie art. 627 kpk, Sąd zasądził od oskarżonego M. S. na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. C. kwotę 540 zł tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika, zaś na podstawie art. 627 kpk oraz art. 2 ust. 1 pkt 4 i art. 3 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych, Sąd zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 140 zł - tytułem zwrotu wydatków oraz w kwocie 700 zł - tytułem opłaty.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego M. S., zarzucając:

1) obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 174 kpk poprzez zastąpienie zeznań świadka treścią oświadczenia wbrew obowiązkowi wynikającemu z przepisów postępowania karnego, tj. dokumentowania zeznań świadków w formie protokolarnej zgodnie z zasadą bezpośredniości i ustności procesu karnego w sytuacji, gdy Sąd I instancji traktuje oświadczenie złożone przez Prezesa E.. Inc D. W. (1), z której to firmy były zakupywane samochody z USA jako źródło osobowe posługując się w treści uzasadnienia w stosunku do oświadczenia D. W. (1) określeniami „który stwierdził”, wskazując, iż koreluje ono z zeznaniami pokrzywdzonej i świadka T. T., stawiając je tym samym w opozycji z wyjaśnieniami oskarżonego, co miało istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia;

2) obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 7 kpk poprzez dokonanie przez Sąd I instancji dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych polegających na uznaniu, iż oskarżony dopuścił się swoim zachowaniem zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu.

Mając powyższe na uwadze autor apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego M. S. od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego zasługuje na uwzględnienie, o ile wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do jej ponownego rozpoznania.

Odnosząc się do podniesionych w apelacji zarzutów zgodzić się należy ze skarżącym, iż Sąd Rejonowy naruszył dyspozycję art. 174 kpk. Dysponując jedynie przedłożonym w formie pisemnej oświadczeniem Prezesa E.. Inc D. W. (1), dokonał jego oceny i zestawiał z innymi źródłami dowodowymi oraz poczynił na jego podstawie ustalenia faktyczne istotne dla treści wydanego orzeczenia. Oświadczenie D. W. (1) zostało sporządzone 9 marca 2012r., a zatem już w trakcie postępowania prowadzonego w niniejszej sprawie. Nie jest wobec tego dokumentem, który istniał przed zawiadomieniem o przestępstwie złożonym przez A. C., co nastąpiło 28 października 2011r. To osłabia jego wagę i nakazuje całkiem inne traktowanie niż uczynił to Sąd Rejonowy, który między innymi wykorzystał pisemne oświadczenie, czyniąc na jego podstawie ustalenia faktyczne. Sąd posłużył się w treści pisemnego uzasadnienia w stosunku do oświadczenia D. W. (1), co trafnie zauważa skarżący, określeniami wskazującymi na to, iż zostało ono potraktowane w sposób podobny do zeznań świadka. Sąd wykorzystał to oświadczenie na poparcie mocy dowodowej zeznań pokrzywdzonej i świadka T. T., wskazując, że koreluje ono z zeznaniami tych świadków (k. 452). Jednocześnie postawił je w opozycji z wyjaśnieniami oskarżonego, uzasadniając tym ich odrzucenie i uznanie przedstawionej

przez oskarżonego wersji wydarzeń jako nielogicznej i pozostającej w sprzeczności ze zgromadzonym materiałem dowodowym (k. 451). W ocenie Sądu Rejonowego wyjaśnienia oskarżonego nie znajdują potwierdzenia w zeznaniach świadków, jednocześnie podkreślił, że zeznania A. C. w połączeniu z oświadczeniem D. W. (2) są rzeczowe, spójne i zgodne z zasadami logicznego rozumowania (k. 451). Takie procedowanie stanowiło - prawidłowo ocenione przez skarżącego - naruszenie art. 174 kpk poprzez zastąpienie zeznań świadka treścią oświadczenia, wbrew obowiązkowi wynikającemu z przepisów postępowania karnego.

W przedstawionej wyżej sytuacji procesowej doszło do obrazy art. 174 kpk, albowiem Sąd orzekający poczynił ustalenia faktyczne na podstawie oświadczenia pisemnego, zastępując w ten sposób nieistniejące w tym zakresie zeznania D. W. (1). W oświadczeniu tym wskazywano, że A. C. była jedyną osobą partycypującą w tych transakcjach, bez wskazania jednak wartości kupowanych i przesyłanych do Polski samochodów, czy też wartości transakcji, w której partycypowała A. C.. Godzi się w związku z powyższym podkreślić, że przepisy kodeksu postępowania karnego wymagają dla utrwalenia poszczególnych czynności procesowych określonej w ustawie formy w postaci sporządzonego przez właściwy organ procesowy protokołu. Dotyczy to między innymi przesłuchania danej osoby w charakterze świadka. Zarówno w doktrynie, jak i judykaturze utrwalili się poglądy, że wszelkiego rodzaju pisma i zapiski, mające zastąpić zeznania świadka lub wyjaśnienia oskarżonego, złożone poza rozprawą, nie w formie protokołu i bez gwarancji swobodnej wypowiedzi oraz możliwości wyjaśnienia sprzeczności, nie mają waloru dowodowego i nie mogą zastępować dowodu z wyjaśnień oskarżonego albo dowodu z zeznań świadka (wyrok SN z 21 września 1972r., IV KR 128/72, OSNKW 1973, z. 7-8, poz. 99).

Dowodowe wątpliwości budzi zatem ustalenie, że A. C. zakupiła dwa samochody o wartości 12.000 USD każdy. Podczas, gdy dokumenty przewozowe zawierają odmienne oznaczenie ich wartości, nie tylko odbiegające od kwoty 12.000 USD, ale przede wszystkim różnicujące wartość tych pojazdów. Różnica w ich wartości wynosi, według dokumentów przewozowych, 500 USD, podczas gdy pokrzywdzona utrzymuje, że zostały zakupione w takiej samej cenie. Ustalenie to zostało poczynione na podstawie zeznań A. C.. Jednakże wskazywanych przez nią okoliczności, nie tylko nie potwierdził oskarżony, ale i zakwestionował wartość samochodów oraz istnienie po jego stronie obowiązku zwrotu kwoty 25.000USD tytułem wyłożonych i poniesionych przez pokrzywdzoną kosztów związanych z zakupem tych samochodów i ich przesłaniem z USA do Polski. Sąd Rejonowy sięga po kwestionowane przez skarżącego oświadczenie, by zwiększyć moc dowodową zeznań pokrzywdzonej i T. T. oraz wzmocnić podstawy odrzucenia wyjaśnień oskarżonego jako niewiarygodnych.

Wobec powyższego przedwcześnie byłoby odnoszenie się do postawionego przez Skarżącego zarzutu obrazy przepisów prawa procesowego, tj. art. 7 kpk poprzez dokonanie przez Sąd I instancji dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, co w konsekwencji miało zdaniem apelującego doprowadzić do błędnych ustaleń faktycznych polegających na uznaniu, że oskarżony dopuścił się swoim zachowaniem przypisanego mu czynu. W realiach niniejszej sprawy Sąd dysponował zeznaniami pokrzywdzonej, która zawiadamiając o przestępstwie wskazała, że do niekorzystnego rozporządzenia przez nią mieniem doszło w okresie od 2005r. do 2011r. Wskazała mechanizm nabywania samochodów i ich przekazywania oskarżonemu. Określiła też poniesione przez nią straty. Zeznania T. T. są niebywale ogólnikowe i w zasadzie o okolicznościach, które mogłyby potwierdzać realizację znamion czynu zabronionego przez oskarżonego świadek ten informacji nie posiada. Oskarżony natomiast kwestionując sprawstwo zarzucanego i następnie przypisanego mu czynu, zwraca uwagę, że podawana przez A. C. wartość samochodów została przez nią zawyżona. Wskazuje jednocześnie, że dokonał rozliczenia z pokrzywdzoną remontując jej mieszkanie.

Mając na względzie wskazaną wadliwość postępowania dowodowego na etapie gromadzenia i oceny środków dowodowych, na podstawie art. 437 § 2 kpk, art. 449 kpk i art. 456 kpk Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone orzeczenie przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd winien przede wszystkim dążyć do wyeliminowania wątpliwości co do sprawstwa i winy oskarżonego, unikając przy ustalaniu stanu faktycznego w sprawie opierania się na wadliwych dowodach. Sąd nie może zastępować stron procesowych w zakresie wykazywania winy bądź niewinności oskarżonego. Koniecznym jest podjęcie prób przesłuchania w charakterze świadka osoby podpisującej zakwestionowane w apelacji

oświadczenie. Niezbędne może się okazać sprawdzenie linii obrony oskarżonego, a mianowicie kiedy i w jakim zakresie prowadził prace remontowe na rzecz A. C. oraz jaką wartość przedstawiały samochody sprowadzone samochody, uwzględniając w tym zakresie także okoliczności wskazywane w apelacji na poparcie trafności zgłoszonych zarzutów. Dlatego też Sąd winien rozważyć, czy na tym etapie postępowania nie skorzystać z instytucji, o jakiej mowa w art. 345 kpk, zważywszy zwłaszcza na wyłaniającą się potrzebę poszukiwania dowodów, w kierunku sprawdzenia wiarygodności obrony oskarżonego, co staje się nader ważne, gdy oświadczenie D. W. (1) będzie traktowane jedynie jako pisemny dokument sporządzony na potrzeby toczącego się postępowania. Po przeprowadzeniu niezbędnych, związanych z przedmiotem postępowania, czynności procesowych Sąd I instancji podda ponownie gruntownej analizie wyjaśnienia oskarżonego i zeznania świadków, zwłaszcza pokrzywdzonej A. C. oraz inne dowody, wyda rozstrzygnięcie zachowując rzetelność postępowania, oraz przedstawi (o ile zajdzie taka konieczność) jego motywy w pisemnym uzasadnieniu.